
ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 18 (277) вересень 2013

Частина III

Засновано в лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Постанова президії ВАК України від 14.10.09 №1-05/4

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 11 від 26 червня 2013 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор Курило В. С.

Заступники головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор Савченко С. В.

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор Бур'ян М. С.,

доктор медичних наук, професор Виноградов О. А.,

доктор філологічних наук, професор Галич О. А.,

доктор філологічних наук, професор Глуховцева К. Д.,

доктор педагогічних наук, професор Горошкіна О. М.,

доктор сільськогосподарських наук, професор Конопля М. І.,

доктор філологічних наук, професор Синельникова Л. М.,

доктор педагогічних наук, професор Харченко С. Я.

Редакційна колегія серії „Педагогічні науки”:

доктор педагогічних наук, професор Ваховський Л. Ц.,

доктор педагогічних наук, професор Гавриш Н. В.,

доктор педагогічних наук, професор Докучасва В. В.,

доктор педагогічних наук, професор Лобода С. М.,

доктор педагогічних наук, професор Максименко Г. М.,

доктор педагогічних наук, професор Ротерс Т. Т.,

доктор педагогічних наук, професор Сташевська І. О.

доктор педагогічних наук, професор Хриков Є. М.,

доктор педагогічних наук, професор Чернуха Н. М.,

доктор педагогічних наук, професор Чиж О. Н.

Редакційні вимоги

до технічного оформлення статей

Редакційна колегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2012

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обгрупуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга — номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» або після слів «Список використаної літератури і приміток» (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по-батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1.	Александрова С. А. Диференційований підхід при формуванні професійно-комунікативної компетентності студентів туристських спеціальностей.....	5
2.	Безрученков Ю. В., Щука Г. П. Визначення рівня сформованості професійної культури майбутніх фахівців сфери ресторанного господарства.....	10
3.	Віндюк А. В. Професійна підготовка майбутніх фахівців з гостинності на сучасному етапі.....	19
4.	Виноградова О. В., Додонов О. В. Туризм – як предмет наукових досліджень у контексті підготовки висококваліфікованих кадрів.....	26
5.	Гункевич М. Б. Сучасні тенденції процесів підготовки фахівців галузі туризму в Україні.....	34
6.	Загнибіда Р. П. Особливості професійного самовдосконалення майбутніх менеджерів туризму.....	39
7.	Зубехіна Т. В. Теоретичні передумови формування інформаційної культури бакалаврів з туризму у процесі фахової підготовки.....	45
8.	Кобзова С. М. Роль дисциплін блоку рекреації у підготовці фахівців сфери туризму та готельного господарства до професійної діяльності.....	50
9.	Ковальчук Д. К. Визначення пріоритетних освітніх технологій для підготовки фахівців з туризму.....	60
10.	Коллегасв М. Ю. Організаційно-педагогічні умови формування готовності бакалаврів з туризму до професійної діяльності в індустрії активного відпочинку.....	65
11.	Литвиненко О. В. Проблема готовності майбутніх інженерів-педагогів до професійно-педагогічного проектування.....	71
12.	Лозов'юк Ю. С. Психологічна готовність фахівців з туризму до професійної діяльності.....	81
13.	Мальона С. Б. Правова культура менеджера туризму в процесі професійної підготовки у вузі.....	86
14.	Трегубенко О. М. Реалізація принципу гуманізації навчання в підготовці майбутніх вчителів географії.....	91
15.	Черезова М. В. Зміст професійної туристичної освіти.....	96
16.	Чикіна Ю. Ю. Позитивні аспекти та негативні наслідки використання засобів комп'ютерно-інформаційних технологій у підготовці майбутніх вчителів географії.....	102
17.	Шмалсй С. В., Щербина Т. І. Педагогічні умови професійного становлення майбутніх фахівців з туризму.....	109

Malona S. B. Legal Culture Tourism Manager During Training at the University

This paper analyzes a set of scientific, educational, psychological, educational, sociological and legal literature in order to identify theoretical principles that are fundamental to the formulation and solution studies of legal culture tourism manager during training in high school, reviewed and analyzed the basic criteria of formation legal culture tourism manager during training at the Institute of Tourism: cognitive (the level of legal awareness, characterized by awareness, relevance and completeness of knowledge), evaluation (assessment of adequacy of legal phenomena), emotional (level of ability to experience positive emotions about the positive effects of legal validity and negative – due to negative) motivational value (level of implementation of legal values in the personal sphere), volitional (level of formation of the desire of the individual to the development of legal culture and the ability to detect spiritual immunity to the offense), practical (level of mastery of organizational analytical part of enforcement) behavioral (the legal level of compliance units and lawful conduct of the individual, the ability to constantly and actively, effectively cope with different legal situations), described and analyzed the legal nature of cultural tourism manager, revealed the specific formation of legal culture and tourism management approaches in determining the efficiency legal education at the university.

Key words: tourism manager, legal culture, professional training.

Стаття надійшла до редакції 14.05.2013 р.

Стаття прийнята до друку 31.05.2013 р.

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Лобода С.М.

УДК [378. 011.3 – 051 : 91] : 17.022.1

О. М. Трегубенко

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ГУМАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ

Професійна підготовка вчителів географії є однією з найактуальніших і соціально значущих проблем сучасної системи вищої освіти, провідною метою якої є формування конкурентоспроможного фахівця, здатного з максимальною користю для суспільства реалізовувати свій творчий потенціал, ефективно вирішувати життєві проблеми.

Одним з основних шляхів виконання завдань формування висококваліфікованого, обізнаного вчителя є реалізація в педагогічному процесі вищого навчального закладу принципу гуманізації навчання географії. Цей принцип є визначальним у системі фахової підготовки

майбутніх вчителів географії, бо його сутність полягає у визнанні самоцінності кожної людини, забезпеченні її особистісної свободи й можливостей максимальної реалізації творчого потенціалу.

Педагогічні умови гуманізації навчання майбутніх фахівців різних напрямів підготовки визначено у роботах М. Криловця, В. Обозного, І. Тимчук, О. Тімець, О. Топузова та ін. Аналізу можливостей забезпечення гуманізації навчально-виховного процесу вітчизняної загальноосвітньої школи присвячені праці К. Багремус, В. Мазуріної, І. Родригіної, М. Семенова та ін.

Мета статті – визначити шляхи реалізації принципу гуманізації навчання в процесі підготовки майбутніх вчителів географії.

Національна доктрина розвитку освіти в Україні визначає процес гуманізації освіти як основний напрямок її генези в сучасному суспільстві. При цьому основним завданням вітчизняного освітнього простору виступає не передача знань, а всебічний розвиток особистості [1]. Гуманізація підготовки майбутніх вчителів географії полягає в орієнтації процесу навчання на особистісний ріст студента, забезпечення його всебічного, загальнокультурного, соціально-морального й професійного розвитку. Викладання фахових і методичних дисциплін при цьому виступає не як трансляція інформації, а як активізація й стимуляція процесу самостійного пошуку власної позиції відносно навколишнього світу, формування світогляду, розвитку світосприйняття молоді, забезпечення розуміння студентом пріоритетності загальнолюдських цінностей і гармонійності відносин людини й довкілля.

Гуманізація вищої географічної освіти вимагає перегляду змісту й технології освітнього процесу. Реалізація цього принципу навчання в підготовці майбутніх вчителів географії має забезпечувати засвоєння не тільки програмних компонентів змісту географічної освіти – загальнонавчальних та фахових знань, умінь і навичок, а й складників його надпредметної частини – досвіду творчої діяльності та досвіду емоційно-ціннісного відношення до навколишньої дійсності.

У нових умовах реформування сучасного освітнього простору й актуалізації необхідності формування особистості творчого типу в змісті вищої географічної освіти пріоритетні позиції займає досвід творчої діяльності представлений розумовими діями різного характеру, уміннями застосувати географічні знання в нестандартних ситуаціях, здійснювати творчу діяльність.

Аналіз педагогічної теорії та практики вищої географічної освіти дає можливість визначити одним із найефективніших засобів формування досвіду творчої діяльності організацію реальних проблемних ситуацій. Вони можуть бути спрямовані на порівняння об'єктів і явищ; виявлення їх суттєвих ознак; установлення причинно-наслідкової залежності досліджуваного явища, що забезпечує вивчення рідного краю шляхом спостереження природних об'єктів та явищ, аналіз

їхніх очевидних ознак, оцінка цих ознак на підставі поставленого питання, прийняття певного рішення, обґрунтування власної позиції з цього питання, переживання потреби в знаннях про досліджуваний об'єкт чи явище і, як наслідок, розуміння їхнього значення. Участь студентів у вирішенні реальних проблемних ситуацій сприяє логічному та цілісному сприйняттю ними навколишньої дійсності, формуванню вміння визначати й розв'язувати життєві завдання, розвитку творчих рис особистості – цілеспрямованості, самостійності, допитливості, наполегливості, оригінальності, винахідливості тощо.

Ефективним прийомом формування в студентів досвіду творчої діяльності є включення молоді в науково-дослідну, пошукову діяльність, що передбачає поширення наукових знань та їх перетворення в інструмент творчого освоєння світу, забезпечує оптимальні умови для розширення й поглиблення засобами географії вагомих для кожного студента способів практичних і розумових дій у його навчальній і майбутній професійній діяльності, сприяє постійному зростанню потенціалу творчої діяльності – прагненню систематично здобувати нові інтелектуальні й практичні географічні знання та уміння, творчо їх використовувати, експериментувати, досліджувати, брати участь в охороні місцевої природи. Власний досвід роботи в системі вищої географічної освіти свідчить, що залучення майбутніх фахівців до виконання завдань дослідницького характеру, які орієнтують на творче пізнання найближчого навколишнього середовища, може відігравати важливу роль у засвоєнні компонентів змісту географічної освіти за умови розробки серії програм науково-дослідної роботи студентів.

Реалізація принципу гуманізації навчання в підготовці майбутніх вчителів географії має базуватися на застосуванні й поєднанні різноманітних активних форм і методів навчальної діяльності, які підвищують пізнавальну активність студентів, збуджують інтерес до загальнонаукових і професійних знань, озброюють інтелектуально-практичними прийомами, розвивають творчі здібності, сприяють формуванню основних життєвих настанов. Серед них важливе місце займає краєзнавча діяльність, яка забезпечує усебічне, комплексне вивчення природи, населення й господарства рідного краю, їхніх взаємозв'язків, закономірностей функціонування й розвитку.

Особливість краєзнавства полягає у використанні таких форм і методів пізнання своєї місцевості, які можуть сприяти гармонізації стосунків особистості з довкіллям, забезпечити задоволення освітніх потреб студентів, розвиток їхньої ціннісно-мотиваційної сфери, стимулювання й реалізацію духовного й творчого потенціалу майбутніх вчителів, розвиток їхніх психофізичних ресурсів, зміцнення здоров'я, задоволення потреб у професійному самовизначенні.

При правильній організації, застосуванні й поєднанні різноманітних активних методів і форм краєзнавства – польових спостережень, дослідів, виконання конструктивних і творчих завдань,

імітаційних та рольових ігор, різноманітних видів моделювання природних та суспільних процесів, вирішення реальних проблемних ситуацій, проєктивної діяльності, практичних робіт на місцевості, екскурсій – процес засвоєння компонентів географічної освіти може досягти максимальної ефективності.

Важливим шляхом реалізації принципу гуманізації навчання в підготовці майбутніх вчителів географії є розширення мотивації навчання географії, розвиток емоційно-особистісного ставлення студентів до географії як складової частини культури людини, яке має бути супроводжене акцентом на практичне значення географічних знань і вмінь, їх використання для професійної підготовки, висвітлення значущості фахових та методичних знань у розвитку здатності студентів освоювати нову інформацію, приймати обґрунтовані рішення, брати участь у перетворенні довкілля.

Функція підтримки навчально-виховного процесу в розширенні мотивації навчання географії може здійснюватися шляхом оптимального використання фахівцями-викладачами сучасних методик і технологій навчання (проблемної технології, методу проєктів, технології диференційного навчання, технології організації самостійної діяльності, групової роботи, сучасних інформаційних технологій тощо), спрямованих на набуття студентами професійних знань, формування відкритого навчального середовища, де географічні знання стають підґрунтям для вирішення реальних життєвих проблем, основою становлення та виявлення компетентностей майбутніх учителів-географів.

Таким чином, втілення принципу гуманізації навчання в процес підготовки майбутніх вчителів географії обумовлює пріоритетну постановку завдань самореалізації особистості студента, створює умови для задоволення його освітніх потреб, розкриття творчих здібностей, професійного самовизначення, розвитку громадянських, моральних, інтелектуальних якостей, які забезпечували б йому соціальну захищеність, безпечне й комфортне існування.

Ефективними шляхами реалізації принципу гуманізації навчання виступають: формування надпредметного складника вищої географічної освіти – досвіду творчої діяльності (через організацію реальних проблемних ситуацій та включення студентської молоді в науково-дослідну, пошукову діяльність); застосування й поєднання активних форм і методів краснавчої роботи; розширення мотивації навчання, розвиток емоційно-особистісного ставлення студентів до географії шляхом оптимального використання фахівцями-викладачами сучасних методик і технологій навчання (проблемної технології, методу проєктів, технології диференційного навчання, технології організації самостійної діяльності, групової роботи, сучасних інформаційних технологій тощо).

Перспективним напрямком подальших досліджень буде визначення шляхів реалізації принципу національної спрямованості навчання в підготовці майбутніх фахівців-географів.

Список використаної літератури

1. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Освіта України. – 18 липня 2001. – № 29. – С. 4 – 6.

Трегубенко О. М. Реалізація принципу гуманізації навчання в підготовці майбутніх вчителів географії

Розкрито сутність і значення втілення принципу гуманізації навчання в підготовку майбутніх вчителів географії. Відзначено, що одним з шляхів реалізації принципу гуманізації навчання є формування надпредметного складника вищої географічної освіти – досвіду творчої діяльності. Обґрунтовано реалізацію принципу гуманізації навчання в фаховій підготовці майбутніх вчителів географії через систему краєзнавчої діяльності. Важливим пунктом реалізації принципу гуманізації процесу підготовки майбутніх фахівців-географів визначено розширення мотивації навчання географії.

Ключові слова: принципи гуманізації навчання, підготовка вчителів географії.

Трегубенко Е. Н. Реализация принципа гуманизации обучения в подготовке будущих учителей географии

Раскрыта сущность и значение реализации принципа гуманизации обучения в подготовке будущих учителей географии. Отмечено, что одним из путей реализации принципа гуманизации обучения является формирование надпредметной составляющей высшего географического образования – опыта творческой деятельности. Обоснована реализация принципа гуманизации образования в профессиональной подготовке будущих учителей географии через систему краеведческой деятельности. Важным пунктом реализации принципа гуманизации процесса подготовки будущих специалистов-географов определено расширение мотивации обучения географии.

Ключевые слова: принцип гуманизации обучения, подготовка учителей географии.

Tregubenko E. N. Realization of the Principle of Humanization of the Education in the Preparation of Future Teachers of Geography

An essence and importance of the realization of the principle educational of humanization in the preparation of future teachers of Geography have been revealed. It was mentioned that the realization of the educational principle of humanization in the teaching of Geography makes conditional upon prioritized formulation of points in the student's personality development, makes conditionals for satisfaction of his educational needs, for

reveal of his creativity, professional self-determination, for development of high civil, ethic, intellectual qualities, which might provide him social protection, safe and comfortable existence. Organizing of the over the subject matter part in the higher Geographical education – experience of creative activity has been determined as one of the approaches at the realization of the principle of humanization in the education. Organizing of the real problematic situations and comprising students into scientific and research activity have been included into approaches of formation the experience in creative activity. Realization of the principle of humanization of the education in the preparation of future teachers of Geography has been substantiated with the system of the local lore activity. Broadening of the motivation in learning of Geography, development of student's emotional and personal attitude to Geography as important part of human culture have been determined as important points of realization of the principle of humanization at the process of the preparation specialists in Geography.

Key words: principle of humanization of the education, preparation of future teachers of Geography.

Стаття надійшла до редакції 07.04.2013 р.

Стаття прийнята до друку 31.05.2013 р.

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор
Ваховський Л. Ц.

УДК [377:338.48-32]

М. В. Черезова

ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ОСВІТИ

Україна – це країна із потужним туристичним потенціалом, що обумовлено географічним положенням, кліматичним та природним різноманіттям, багатою історичною спадщиною країни, а також її сучасним розвитком у європейському просторі. Законом України «Про туризм» (стаття 6) туристична галузь визначається як одна із найбільш пріоритетних галузей сучасної економіки [4]. У центрі уваги туристичної галузі, спрямованої на задоволення потреб людини у відпочинку, оздоровленні, пізнанні, стабільно високими залишаються вимоги до особистості фахівця туристичної сфери, рівня його професійної підготовленості, мобільності, компетентності. Виходячи із суспільної і економічної потреби, зараз в Україні зростає кількість вищих навчальних закладів, які готують фахівців для туристичної сфери.

Професійна туристична освіта, головним суб'єктом якої є особистість майбутнього фахівця, розвинута для виконання професійних обов'язків, поступово займає вагоме місце у колі педагогічних